

Viron naiskirjailijat ovat ahtaalla

”Naisten äänet vaiennetaan.

Viimeinen sana ei voi koskaan olla heidän.”

Anniina Rintala

PARIKYMMENTÄ vuotta sitten puoliso käski virolaista **Kätlin Kaldmaata** valitsemaan kirjoittamisen tai äitiyden. Kaldmaa halusi molemmat. Puoliso sai häipyä.

Päätös ei ollut helppo eikä tavanomainen, varsinkaan Virossa, missä äidin kuuluu omistaa koko elämänsä lapsille ja kodille.

”Harvoilla naiskirjailijoilla on puoliso ja lapsia. Useimmiten naiskirjailijat elävät yksin”, Kaldmaa kertoo.

KALDMAA ON kirjailija, sananvapausjärjestö PENin Viron jaoston puheenjohtaja ja kirjallisuuslehden päätoimittaja.

”Naisten pitäisi muutenkin toimia miesten ehdoilla menestyäkseen Virossa. Heidän tulee olla kovia, voimakkaita ja rationaalisia”, Kaldmaa toteaa.

Runoilija **Elo Viiding** on samaa mieltä. ”Naisten äänet vaiennetaan. Viimeinen sana ei voi koskaan olla heidän. Virolaiset mieskirjailijat ovat yleensä itsekkäitä eivätkä näe kuin oman napansa. He kestävät huonosti sen, kun nainen on yhtä itseks. Nuoremman polven mieskirjailijat ovat kehittyneempiä ja arvostavat naisia.”

KIRJAILIJA Kärt Hellerma kertoo, että kirjailijoiden apurahatkaan eivät auta, sillä pelkästään kirjoittamisella ei Virossa tule toimeen.

Viron kirjailijoista noin kolmannes on naisia. Naisten esiin nosta- mat teemat pyritään vaikenemaan tai lyttämään. Kaldmaa kirjoitti



Kirjailija Kätlin Kaldmaan mukaan naiskirjailijoilla on Virossa harvoin puoliso ja lapsia.

perheväkivallasta runoteoksen, joka haukuttiin julkisuudessa – mutta monet naiset ja nuoret tytöt tulevat edelleen kertomaan Kaldmaalle, miten tärkeä teos heille on. Kärt Hellerma puolestaan kertoo, ettei haluaisi teoksissaan tietoisesti voimistaa sukupuolten vastakkainasettelua.

”Hyvin usein teokseni päätyvät kuitenkin jostain syystä paljastamaan taistelevan feministin rivien välistä.”

KALDMAA ja Hellerma ovat yhtä mieltä siitä, että virolaisen kirjallisuuden naiskuva on epätasa-arvoinen.

”Kirjoissa nainen tekee usein konkreettiset työt ja hoitaa kodin, kun taas mies on syvälinen itsensä etsijä”, Hellerma toteaa.

Hellerman mielestä epätasa-arvon yhtenä syynä on se, että Virossa on eniten yksinhuoltajaäitien talouksia koko EU:ssa.

Ongelma liittyy kasvatukseen, sanoo Elo Viiding. Naisesta ei voi tulla boheemia taiteilijaa.

”Virossa on sellainen käsitys, että naisen täytyy olla vahva ja pärjätä kaikessa. Hän ei voi olla heikko, itseks ja luova.”

NAISET KASVATETAAN Viidingin mukaan kantamaan vastuuta kaikesta ja potemaan syyllisyyttä siitä, jos ei pärjää tai vastaa sosiaaliin odotuksiin.

”Kunnon virolaisen naisen kuuluu tehdä kaikki: huolehtia miehensä ja lapsista, pestä pyykit, kantaa kaupasta kerralla kilokaupalla perunoita, remontoida asunto, viihdyttää sukulaisia ja viettää lauanta-iltaa sukulaisten kanssa grillaa-massa, silloin kun mies nukkuu krapula-unta tai katsoo jalkapalloa.”

Miksi Viro sitten on tasa-arvon jälkijunassa? Kaldmaa ja Hellerma näkevät yhtenä tekijänä Neuvostoliiton romahtamisen.

”Neuvosto-Virossa pyrittiin siihen, että kaikki olisivat tasa-arvoisia, jotta sillä voitaisiin kehuskella ulkovalloille. Äitinikin ajoi traktoria muutta mutkitta. Itsenäistymisen aikaan alettiin ajatella, että kaikki Neuvostoliiton perintö on haitallista, eikä tasa-arvon säilymiseen kiinnitetty huomiota”, Kaldmaa kertoo.

ENTÄ SOFI OKSANEN, voimakas suomalaisnainen? Mitä hänestä ajatellaan Virossa?

”Hän on hyvin pidetty. Hänelle kuitenkin sallitaan kylmäverisempi tyyli kirjoittaa Virossa, mikä johtuu hänen sivustakatsojan roolistaan”, Hellerma pohtii.

”Virolaiset eivät halua vatvoa yhteiskunnallisia ongelmia syväliemmin vaan keskittyvät mieluummin konkreettisiin asioihin, materiaan. Yksilökeskeinen oman eduntavoittelu on polkenut tasa-arvon jalkoihinsa”, Kaldmaa sanoo.

Kirjoittaja on pääkaupunkiseudun Nuorten ääni -toimituksen toimittaja.